

วารสารข่าว โครงการสหรัฐอเมริกาศึกษา

สถาบันศึกษาความมั่นคงและนานาชาติ

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ฉบับพิเศษ วันที่ 11 มิถุนายน 2552

(สหรัฐ-มุสลิม/ไทย-สหรัฐ)

ข่าวโครงการ

โครงการสหรัฐอเมริกาศึกษากำลังเปิดรับสมัครนักศึกษาทั้งจากในประเทศและต่างประเทศเข้าฝึกงานด้านวิจัยและเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศสหรัฐอเมริกา โดยนักศึกษาฝึกงานของโครงการจะได้รับโอกาสในการผลิตงานวิจัยเกี่ยวกับสหรัฐอเมริกาและมีส่วนร่วมในการผลิตกิจกรรมทางวิชาการอื่น ๆ ร่วมกับโครงการอีกด้วย ผู้ที่สนใจติดต่อขอทราบรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ 02 218 7430 หรือเขียนแจ้งความประสงค์ขอทราบรายละเอียดเพิ่มเติมมายัง asp.isisthailand@gmail.com

โครงการสหรัฐอเมริกาศึกษา สถาบันศึกษาความมั่นคงและนานาชาติ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขอเชิญนักวิชาการและนักศึกษาเขียนบทความทางวิชาการภาษาไทยและภาษาอังกฤษในหัวข้อเกี่ยวกับประเด็นต่อไปนี้

- ความสัมพันธ์ ไทย-สหรัฐอเมริกา
- การเมืองและสังคมอเมริกา
- ความสัมพันธ์ สหรัฐ-อาเซียน
- บทบาทของสหรัฐในเอเชีย

โดยบทความต้องมีความยาวประมาณ 20,000 คำบนหน้ากระดาษ A4 ของ Word Document สำหรับผู้เขียนบทความที่ได้รับการจัดพิมพ์โดยทางโครงการจะได้ค่าตอบแทน 20,000 บาท สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ

สุนทรพจน์โคโร: สัมพันธ์สหรัฐ-โลกมุสลิม

จากบทความ “สุนทรพจน์โคโร: การเริ่มต้นแห่งโลกในอุดมคติของโอบามา?” ของคอลัมน์มองอเมริกา โดยโครงการสหรัฐอเมริกาศึกษา ในหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ประจำวันที่ 10 มิถุนายน 2552

Photo: Amr Nabil/Associated Press

ผ่านไปแล้วสำหรับการเยือนตะวันออกกลางและยุโรปของประธานาธิบดีบารัค โอบามาเมื่อสัปดาห์ที่ผ่านมา โดยมีเหตุการณ์สำคัญที่ถูกจับตามองทั่วโลกคือ การกล่าวสุนทรพจน์ ณ กรุงโคโรของประเทศอียิปต์ เมื่อวันที่พฤหัสบดีตามเวลาท้องถิ่นสหรัฐ เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐกับโลกมุสลิม ซึ่งเป็นการทำตามคำมั่นสัญญาในการหาเสียงของประธานาธิบดีโอบามาเมื่อปีที่แล้ว และเป็นสุนทรพจน์ความยาวเกือบหนึ่งชั่วโมงในเมืองหลวงที่สำคัญของโลกมุสลิม ในช่วงเวลาที่มีความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐกับประเทศมุสลิมผ่านความขัดแย้งอย่างหนักและอยู่ในสถานะที่ถูกยอมรับว่าเป็นปรปักษ์ต่อกัน

สาระของสุนทรพจน์มีความน่าสนใจอย่างยิ่ง โดยมีเนื้อหาครอบคลุมความรู้สึกระหว่างคนมุสลิมกับคนอเมริกันที่ผ่านมายุคหลังเหตุการณ์วินาศกรรม 11 กันยายนและการเข้าไปทำสงครามของกองกำลังสหรัฐในอัฟกานิสถานและอิรัก ปัญหาสันติภาพระหว่างอิสราเอลกับปาเลสไตน์ ปัญหาอาวูรนิวเคลียร์ของอิหร่าน และประชาธิปไตยและสิทธิสตรีในตะวันออกกลาง โดยในขณะที่แสดงความเข้าใจถึงความรู้สึกบาดหมางและไม่ไว้ว่างใจระหว่างโลกมุสลิมกับสหรัฐ ประธานาธิบดีโอบามาได้กล่าวเรียกร้องให้ทุกฝ่ายพยายามหลีกเลี่ยงที่จะจำกัดทัศนคติในกรอบของความขัดแย้งในอดีต เพื่อที่จะได้หาวิธีในการสร้างความเข้าใจที่ดีต่อกันและอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติต่อไปข้างหน้า ซึ่ง

ประธานาธิบดีโอบามาได้กล่าวยกย่องอารยธรรมของชาวมุสลิมและศาสนาอิสลามหลายครั้งเพื่อยืนยันต่อคนอเมริกันและโลกตะวันตกว่าโลกมุสลิมไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของความรุนแรงที่เกิดขึ้นมาในที่ต่างๆของโลก

ในอีกด้านหนึ่ง เขาก็ยังต่อชาวมุสลิมถึงชาติอเมริกันที่รักสงบและนโยบายต่างประเทศของสหรัฐนับจากนี้ที่ไม่มีเจตนาครอบงำความเป็นจักรวรรดินิยมแต่อย่างใด ซึ่งเป็นการกล่าวภายหลังการยอมรับถึงความไม่สมควรของรัฐบาลสหรัฐที่ผ่านมาในการยกกองกำลังเข้าไปในอิรักอย่างไร้ความชอบธรรมและนโยบายของสหรัฐในการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองของหลายประเทศในตะวันออกกลางให้เป็นประชาธิปไตยที่ผ่านมาก็เขาไม่เห็นด้วย โดยเขาให้ความเห็นว่า แม้ประชาธิปไตยสมควรจะถูกยอมรับว่าเป็นรูปแบบการปกครองที่ดีที่สุด แต่ก็ไม่ใช่เพราะเป็นรูปแบบการปกครองของสหรัฐ หากแต่เป็นรูปแบบการปกครองที่เคารพและปกป้องสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ซึ่งสมควรถูกยอมรับในทุกที่ทั่วโลก นอกจากนั้นแล้ว ประชาธิปไตยไม่ควรจะเกิดจากการปฏิวัติหรือการใช้กำลัง แต่ควรเกิดจากวิวัฒนาการทางความคิดของประชาชนที่นำไปสู่ระบอบประชาธิปไตย

ประธานาธิบดีโอบามายังคงกล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาทางด้านการศึกษาและความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจและเทคโนโลยีระหว่างสหรัฐกับโลกมุสลิม ซึ่งมองได้ว่าเป็นกรอบของปฏิสัมพันธ์รูปแบบใหม่ จากเดิมที่เคยถูกจำกัดอยู่แต่เพียงเรื่องของความมั่นคงและการใช้กำลังทหาร เพื่อลดความเป็นศัตรูและเพิ่มความร่วมมือระหว่างกันต่อไป

ในตอนท้าย ประธานาธิบดีโอบามาได้กล่าวถึงโลกในอุดมคติที่เห็นถึงความร่วมมือระหว่างทั้งสองฝ่ายและฝ่ายอื่นๆทั่วโลก โลกที่ปราศจากกลุ่มหัวรุนแรงที่อ้างศาสนาเพื่อเงินฆ่าผู้บริสุทธิ์ โลกที่ทหารอเมริกันผู้เสียสละสามารถกลับมาสู่มาตุภูมิ โลกที่ชาวปาเลสไตน์และชาวอิสราเอลอยู่ร่วมกันอย่างสันติ โลกที่อาวุธนิวเคลียร์ถูกใช้เพื่อการอันสันติเท่านั้น โลกที่รัฐบาลทำงานเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนโดยรวม และโลกที่สิทธิและเสรีภาพของมนุษย์ทุกคนได้รับการเคารพและปกป้อง ซึ่งเขายอมรับว่าโลกดังกล่าวนี้ไม่สามารถจะสร้างได้ภายในชั่วเวลาข้ามคืนหรือแม้แต่ข้ามหลายปี แต่ถ้าทุกฝ่ายเลือกที่จะตัดช่องน้อยแต่พอตัวจนปลัดอยู่กับอดีตที่ผิดพลาด เราก็จะไม่สามารถเดินไปสู่เส้นทางแห่งความถูกต้องได้เลย โดยแรงศรัทธาที่มีต่อเพื่อนมนุษย์เท่านั้นที่จะสามารถผลักดันให้แต่ละฝ่ายเลือกการเปลี่ยนแปลงอย่างที่เขาได้เลือก

โดยภาพรวมนั้น มีการวิเคราะห์ว่า สุนทรพจน์โคโรเป็นการปฏิเสธแนวคิด The Clash of Civilizations ของนาย แซมมวล ฮันติงตัน นักรัฐศาสตร์ชื่อดังชาวอเมริกันผู้ล่วงลับ ที่มองว่าวัฒนธรรมรวมทั้งศาสนาเป็นต้นเหตุของความขัดแย้งในโลกยุคหลังสงครามเย็นที่อุดมการณ์ทางการเมืองลดบทบาทลง ความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างประเทศในยุคนี้ก็คือความขัดแย้งที่เกิดจากความแตกต่างทางวัฒนธรรมและศาสนานั้นเอง ซึ่งแนวคิดดังกล่าวถูกมองว่าอยู่ในแนวความเชื่อทางนโยบายของรัฐบาลอดีตประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุชที่กุมบังเหียนสงครามต่อต้านการก่อการร้ายที่ถูกมองว่าเป็นการทำสงครามกับฝ่ายอิสลาม โดยประธานาธิบดีโอบามาต้องการสื่อให้โลกได้รับรู้ว่าความร่วมมือระหว่างสหรัฐกับฝ่ายมุสลิมเกิดขึ้นได้เพราะความแตกต่างทางศาสนาและวัฒนธรรมไม่จำเป็นและไม่ควรที่จะต้องนำไปสู่ความขัดแย้งเสมอไป

แน่นอนว่าปฏิริยาโดยทั่วไปของผู้ที่รับฟังสุนทรพจน์โคโรเต็มไปด้วยความหวังอันสวยงามและคำถามอันมากมายว่าประธานาธิบดีโอบามาจะสามารถนำคำพูดของตนเองแปรเปลี่ยนไปเป็นการกระทำได้มากน้อยเพียงใด เพราะเพียงพูดให้แตกต่างจากอดีตรัฐบาลที่ผ่านมาไม่พอ แต่บทพิสูจน์ที่แท้จริงอยู่ที่นโยบายและการนำไปปฏิบัติ

ซึ่งก็ดูเหมือนจะต้องเผชิญกับขวากหนามที่ไม่ธรรมดา โดยมีรายงานว่าในขณะที่ประธานาธิบดีโอบามากำลังกล่าวสุนทรพจน์อยู่นั้น สำนักข่าวอัลจาซีราได้เสนอข้อมูลล่าสุดจากนาย โอบามา บิน ลาเคน ผู้นำกลุ่มหัวรุนแรงอัลเคดาห์เรียกร้องให้ชาวมุสลิมเตรียมพร้อมกำลังเพื่อการทำสงครามอันยาวนานกับผู้ที่ไม่ได้นับถือและศรัทธาในพระเจ้าองค์เดียวกับพวกเขา นอกจากนี้ความพยายามในการสมานฉันท์กับโลกมุสลิมของประธานาธิบดีโอบามาดังได้รับฟังในสุนทรพจน์บางตอน ได้กล่าวยอมรับกลุ่มฮามาสหัวรุนแรงที่ได้รับความชอบธรรมจากชาวปาเลสไตน์ในบริเวณฉนวนกาซ่าและเห็นอกเห็นใจชาวปาเลสไตน์ผู้ไร้ถิ่นอาศัยเนื่องจากการครอบงำทางดินแดนของฝ่ายอิสราเอลที่ประธานาธิบดีโอบามากล่าวคัดค้านอย่างไม่ลังเลในคอนหนึ่ง ซึ่งส่งผลให้สหประชาชาติทวีตทั้งในอิสราเอลและในสหรัฐอเมริกาว่าควรรออยู่ไม่น้อย ดังนั้น กระแสต่อต้านการเปลี่ยนแปลงเพื่อก้าวไปสู่โลกที่สวยงามเป็นเรื่องที่น่าหนักใจแทนประธานาธิบดีโอบามา

แม้ผู้เขียนจะไม่กล้าเชียร์นายโอบามาอย่างออกนอกหน้า แต่เห็นด้วยกับนาย ริชาร์ด ฮาส ประธานคณะมนตรีการต่างประเทศ (Council on Foreign Relations) ซึ่งเป็นองค์กรคลังสมอง (Think Tank) ที่มีอิทธิพลในด้านการต่างประเทศของสหรัฐ ที่มองว่าสุนทรพจน์โคโรไม่ได้เป็นสุนทรพจน์ทางด้านนโยบาย แต่เป็นสุนทรพจน์เพื่อเปิดโต๊ะการสนทนาและการหันหน้าเข้าหากันของฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอย่างที่นายโอบามาได้เกริ่นไว้ในตอนต้นของสุนทรพจน์ว่า เขามาที่โคโรก็เพื่อแสวงหาการเริ่มต้นใหม่ระหว่างสหรัฐกับโลกมุสลิม สุนทรพจน์นี้ควรจะถูกยกย่องให้เป็นพลังแห่งวาทะที่แม้จะต้องรอการพิสูจน์ แต่ก็ไม่ควรจะถูกมองข้าม เพราะอย่างน้อยการก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำประเทศของเขาก็น่าจะเป็นเครื่องพิสูจน์ได้ว่าพลังแห่งวาทะไม่ควรจะถูกมองข้าม โดยเฉพาะกับคนรุ่นใหม่ และชัยชนะในการเลือกตั้งที่ผ่านมาของเขาก็สะท้อนความจริงที่ว่า นายโอบามาไม่ได้เป็นนักอุดมคติที่อ่อนหัด หากแต่เขาต้องมีความเข้าใจต่อสถานการณ์มากพอเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จได้

ถึงเวลาที่ประเทศไทยต้องปรับตัว

(คัดย่อและแปลจากบทความ Staying Relevant: Thailand needs to act more boldly ของกวี จงกิจถาวร ในหนังสือพิมพ์ The Nation ประจำวันที่ 25 พฤษภาคม 2009)

Photo: www.metro.co.uk

ในคืนวันที่ 15 พฤษภาคม ช่างฟอกซ์ นิวส์ของสหรัฐได้ออกอากาศรายการโทรทัศน์ซึ่งมีเนื้อหาที่ดูแคลนประเทศอื่นๆ และกล่าวพาดพิงถึงประเทศไทยในทางลบ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสถานการณ์ทางการเมืองที่ไม่ปกติ และเรื่องอโคจรทางเพศต่างๆ

และเมื่อหันมามองในทางการเมือง ภายหลังเหตุการณ์ความไม่สงบที่ผ่านมา รัฐบาลสหรัฐมีความไม่เชื่อมั่นต่อประเทศไทยอย่างมาก โดยเฉพาะบทบาทของไทยในภูมิภาคและสถานะของรัฐบาลที่สามารถจะขาดตอนอยู่ได้ทุกเมื่อ

ความสัมพันธ์ไทยกับสหรัฐที่ดำเนินมาเป็นเวลา 176 ปี ก็ตกอยู่ในช่วงเวลาแห่งการพิสูจน์ เพราะที่ผ่านมามีทั้งสองฝ่ายจะละเลยความพยายามที่จะกระชับความสัมพันธ์อันเก่าแก่นี้ โดยเห็นได้จากการที่ฝ่ายไทยยังไม่มีการแต่งตั้งเอกอัครราชทูตประจำกรุงวอชิงตันตลอดระยะเวลา 11 เดือนที่ผ่านมา ที่สถานการณ์ของไทยมีความแปรปรวนอย่างมาก ลักษณะของความสัมพันธ์เช่นนี้น่าจะเป็นผลมาจากความหมกมุ่นระหว่างกันโดยไม่ตั้งใจ ซึ่งในปัจจุบัน ทั้งสองฝ่ายก็มีความพยายามจะลดช่องว่างระหว่างกันมากขึ้น ในอีกด้านหนึ่งที่จะต้องยอมรับนั่นก็คือความสำคัญของอินโดนีเซียและเวียดนามที่กำลังขึ้นมาเป็นมหาอำนาจในภูมิภาค ทำให้สหภาพเก่าแก่อย่างไทยหรือแม้แต่ฟิลิปปินส์เอง ก็ต้องถูกเบียดบังรัศมีอยู่มากทีเดียว

ปัจจุบันจะเห็นได้ชัดว่ารัฐบาลของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ พยายามที่จะเพิ่มคุณค่าให้กับความสัมพันธ์ของไทยกับพันธมิตรที่เก่าแก่ที่สุดอีกทั้งยังเป็นมหาอำนาจของโลกเช่นสหรัฐ โดยนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 ไทยได้ใช้คำว่า

“พันธมิตรเชิงยุทธศาสตร์” มาอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสหรัฐ ซึ่งสร้างความสับสนเนื่องจากความสัมพันธ์ของทั้งสองยังคงมุ่งเน้นด้านความมั่นคงเป็นหลัก

ในการเยือนสหรัฐอย่างเป็นทางการในเดือนเมษายนที่ผ่านมา นายกษิต ภิรมย์ รัฐมนตรีว่าการต่างประเทศของไทยได้เน้นย้ำถึงความจำเป็นที่ไทยและสหรัฐจะต้องประสานความร่วมมือกันในเชิงยุทธศาสตร์ แต่ปัญหามีอยู่ว่าเจ้าหน้าที่ฝ่ายนโยบายและปฏิบัติของไทยยังขาดแนวคิดสร้างสรรค์ที่จะส่งเสริมให้ความสัมพันธ์อันเก่าแก่นี้มีมิติที่น่าสนใจมากขึ้นได้ ในขณะที่สิงคโปร์และเวียดนามสามารถดึงดูดความน่าสนใจได้มากกว่า โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาถึงความมั่นคงทางด้านการเมืองที่ส่งผลให้ทั้งสองประเทศเป็นที่พึงพอใจของนักลงทุนชาวอเมริกันในปัจจุบัน

เมื่อมองย้อนไปในอดีต ก็ต้องยอมรับว่า พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการสานสัมพันธ์กับสหรัฐมากที่สุด เนื่องด้วยเข้าใจอย่างดีถึงความต้องการและข้อแลกเปลี่ยนที่สหรัฐมีและพร้อมที่จะยื่นให้แก่ไทย การเจรจาการค้าเสรีอย่างเร่งด่วน (fast-track free trade negotiation) ในสมัยของเขา เป็นผลมาจากความร่วมมือด้านกัยก่อการร้ายที่ฝ่ายไทยมีให้เพิ่มเติมที่

ในความพยายามเพื่อรักษาความสำคัญของประเทศในความสัมพันธ์กับต่างประเทศ ฝ่ายไทยจะต้องมีการปรับเปลี่ยนมุมมองและนโยบายต่างประเทศ ซึ่งเป็นเรื่องยากเมื่อพิจารณาถึงปัญหาการเมืองไทยที่คงอยู่ เจ้าหน้าที่ระดับสูงของกระทรวงการต่างประเทศได้รับผลกระทบทางการเมืองอยู่ไม่น้อย ที่ส่งผลถึงการดำเนินนโยบายต่างประเทศและแม้กระทั่งตำแหน่งงานของตนเอง จนกระทั่งต้องมองความอยู่รอดของหน้าที่การงานส่วนตัวมากกว่าการปรับเปลี่ยนนโยบายเพื่อผลประโยชน์ของประเทศ

อย่างไรก็ตาม ในฐานะประธานอาเซียน ประเทศไทยยังมีโอกาสที่จะได้พิสูจน์ตนเองว่าจะสามารถฟื้นฟูและรักษาบทบาทในภูมิภาคได้มากน้อยเพียงใด การออกมาประณามรัฐบาลทหารพม่าของรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ได้สร้างความเชื่อมั่นกับมาสู่ฝ่ายไทยไม่น้อยในบทบาทการเป็นผู้นำของอาเซียน จากนั้นไปจึงขึ้นอยู่กับนายอภิสิทธิ์และนายกษิตว่าจะใช้โอกาสในการเป็นประธานอาเซียนอย่างไรเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความสำคัญให้กับประเทศไทย